

Правління Національного банку України
ПОСТАНОВА

25 вересня 2018 року

м. Київ

№ 102

Про затвердження Змін до Інструкції про міжбанківський переказ коштів в Україні в національній валюті

Відповідно до статей 7, 15, 40, 56 Закону України “Про Національний банк України” та з метою приведення нормативно-правових актів Національного банку України у відповідність до законодавства України Правління Національного банку України **постановляє**:

1. Затвердити Зміни до Інструкції про міжбанківський переказ коштів в Україні в національній валюті, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 16 серпня 2006 року № 320, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 06 вересня 2006 року за № 1035/12909 (зі змінами), що додаються.

2. Департаменту платіжних систем та інноваційного розвитку (Яблунівський О. М.) після офіційного опублікування довести до відома банків України та Державної казначейської служби України інформацію про прийняття цієї постанови.

3. Постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її офіційного опублікування.

Голова

Я. В. Смолій

Інд. 57

Зміни до Інструкції про міжбанківський
переказ коштів в Україні в національній валюті

1. У пункті 1 глави 1 розділу I:

1) абзац дванадцятий виключити.

У зв'язку з цим абзаци тринадцятий – сорок третій уважати відповідно абзацами дванадцятим – сорок другим;

2) в абзаці двадцять дев'ятому слова та літери “Центральній розрахунковій палаті ЦОСЕП” замінити словами “Національному банку”;

3) абзац сорок другий виключити.

2. У розділі II:

1) у главі 1:

у пункті 4:

у другому реченні підпункту 4 слова “, засвідчується відбитком печатки і додаткового засвідчення не потребує” виключити;

перше речення підпункту 5 викласти в такій редакції:

“5) у картку зі зразками підписів може включатися зразок відбитка печатки банку (за наявності).”;

підпункт 6 виключити;

пункт 6 викласти в такій редакції:

“6. Підставою для закриття кореспондентського рахунка банку є розірвання договору, що здійснюється за заявою власника кореспондентського рахунка або уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (додаток 4), або за ініціативою Національного банку у випадках, передбачених законодавством України.

Заява про закриття кореспондентського рахунка в Національному банку може надаватися в електронній формі засобами системи електронної пошти Національного банку (далі – система ЕП). У цьому випадку заява про закриття кореспондентського рахунка в Національному банку повинна містити електронний підпис уповноваженої особи власника кореспондентського

рахунка або Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, що прирівняний до власноручного підпису відповідно до закону.

Кореспондентський рахунок банку, на кошти якого накладено обтяження майнових прав, закривається за згодою обтяжувача, який установив таке обтяження, крім випадку закриття такого рахунка під час виконання банком плану припинення здійснення банківської діяльності без припинення юридичної особи відповідно до Закону України “Про спрощення процедур реорганізації та капіталізації банків”.”;

2) у главі 2:

у пункті 1:

абзац другий викласти в такій редакції:

“В Електронному технологічному довіднику банків України та інших установ міститься реквізит “назва банку (технологічна)”, в якому зазначається найменування банку (філії), яке за потреби може скорочуватися [за умови, що в скороченому найменуванні міститиметься інформація, достатня для однозначної ідентифікації банку (філії)]. Банк (філія) використовує цей реквізит у разі роздрукування міжбанківського електронного розрахункового документа засобами САБ.”;

абзаци третій, четвертий виключити.

У зв’язку з цим абзаци п’ятий – сьомий уважати відповідно абзацами третім – п’ятим;

в абзаці третьому слова “ці реквізити” замінити словами “реквізит “назва банку (технологічна)””;

пункт 2 викласти в такій редакції:

“2. Департамент інформаційних технологій наприкінці кожного робочого дня розсилає учасникам СЕП засобами системи ЕП оновлену версію Електронного технологічного довідника банків України та інших установ.”;

3) у главі 3:

у пункті 7:

в абзаці першому слова та літери “до ЦРП засобами системи ЕП” замінити словами та літерами “Департаменту інформаційних технологій засобами системи електронного документообігу АСКОД (далі – СЕД АСКОД)”;

в абзаці другому слово та літери “системи ЕП” замінити літерами “СЕД АСКОД”;

в абзаці першому пункту 8 та в першому реченні пункту 9 літери та слово “ЦРП зобов’язана” замінити словами “Департамент інформаційних технологій зобов’язаний”;

у третьому реченні пункту 11 літери та слова “ЦРП наприкінці останнього робочого дня банку (філії) у СЕП зобов’язана” замінити словами та літерами “Департамент інформаційних технологій наприкінці останнього робочого дня банку (філії) у СЕП зобов’язаний”;

4) у главі 4:

пункт 13 викласти в такій редакції:

“13. Учасник СЕП має забезпечити зберігання інформації про міжбанківські електронні розрахункові документи та електронні розрахункові повідомлення відповідно до глави 9 розділу II цієї Інструкції.”;

пункт 14 виключити;

5) главу 5 після пункту 2 доповнити новим пунктом 3 такого змісту:

“3. Обмін файлами СЕП між ЦОСЕП і АРМ-СЕП здійснюється засобами Автоматизованої транспортної системи Національного банку України з використанням IBM Websphere Message Queue.”.

У зв'язку з цим пункти 3 – 8 уважати відповідно пунктами 4 – 9;

б) в абзаці першому пункту 3 глави 6 слова “Обмін інформацією” замінити словами та літерами “Обмін інформацією між САБ учасника СЕП і АРМ-СЕП”;

7) у главі 8:

у пункті 1 слова та цифру “, зразок якого наведено в додатку 8 до цієї Інструкції” виключити;

друге речення абзацу другого підпункту 2 пункту 2 доповнити словами “, та підписані електронним підписом керівника банку або уповноваженої ним особою, прирівняним до власноручного підпису відповідно до законодавства”;

після пункту 2 доповнити главу новим пунктом 3 такого змісту:

“3. Правила здійснення банком і його філіями переказу коштів за відповідною моделлю повинні відповідати нормативно-правовим актам, розпорядчим актам Національного банку і технологічній документації з питань здійснення міжбанківського переказу коштів через СЕП та містити:

1) опис технологічних етапів здійснення міжбанківського переказу коштів із зазначенням бухгалтерських проводок, що відповідають стадіям оброблення міжбанківських електронних розрахункових документів та завершення банком і його філіями банківського дня в разі надходження, але не підтвердження міжбанківських електронних розрахункових документів;

2) порядок обліку та виконання банком і його філіями розрахункових документів, якщо немає (недостатньо) коштів на консолідованому кореспондентському рахунку банку, із зазначенням бухгалтерських проводок у банку та його філіях.”.

У зв'язку з цим пункти 3 – 13 уважати відповідно пунктами 4 – 14;

абзац п'ятий пункту 4 виключити;

у пункті 6:

в абзаці першому цифри та слова “2 – 4 цієї глави” замінити цифрами та словами “2 – 5 глави 8 розділу II цієї Інструкції”;

доповнити пункт після абзацу першого новим абзацом другим такого змісту:

“Дозвіл надсилається банку засобами системи ЕП як електронний документ, підписаний електронним підписом, прирівняним відповідно до закону до власноручного підпису заступника Голови Національного банку, до повноважень якого згідно з розподілом функціональних обов’язків належить організація роботи з регулювання діяльності платіжних систем та безготівкових розрахунків.”;

у пункті 7 цифри та слова “2 – 5 цієї глави” замінити цифрами та словами “2 – 6 глави 8 розділу II цієї Інструкції”;

пункт 8 викласти в такій редакції:

“8. Банк узгоджує зі структурним підрозділом Національного банку дату переходу на роботу в СЕП за відповідною моделлю. Структурний підрозділ Національного банку інформує Департамент інформаційних технологій про визначену дату переходу.

Дозвіл Національного банку втрачає чинність, якщо банк протягом шести місяців із дня надання йому дозволу не розпочав роботу за відповідною моделлю.”;

пункт 9 доповнити новим підпунктом такого змісту:

“3) ініціює внесення відповідної інформації до Довідника учасників СЕП.”;

у першому реченні пункту 11 та в абзаці першому пункту 12 цифри та слова “2 – 4 цієї глави” замінити цифрами та словами “2 – 5 глави 8 розділу II цієї Інструкції”;

8) главу 9 викласти в такій редакції:

“Глава 9. Загальні умови зберігання учасниками СЕП інформації про міжбанківські електронні розрахункові документи та електронні розрахункові повідомлення

1. Банки та їх філії, Департамент інформаційних технологій (далі в тексті глави 9 розділу II цієї Інструкції – учасники СЕП) кожного робочого дня формують на зовнішніх носіях, придатних для тривалого зберігання та зчитування інформації (далі – зовнішні носії), інформацію про міжбанківські електронні розрахункові документи та електронні розрахункові повідомлення для забезпечення довгострокового зберігання цієї інформації для оперативного її використання у випадках, визначених законодавством України та технологією функціонування СЕП (далі у тексті глави 9 розділу II цієї Інструкції – інформація). Інформація має зберігатися на зовнішніх носіях у формі, що дає змогу перевірити цілісність електронних міжбанківських документів на цих носіях.

2. Інформація має зберігатися у формі відокремлених електронних даних (далі – ВЕД) відповідно до нормативно-правового акта Національного банку щодо порядку формування, зберігання та знищення ВЕД.

Доступ до ВЕД повинні мати посадові особи, які згідно з наказом керівника учасника СЕП призначені для роботи з ВЕД.

Строки зберігання ВЕД та міжбанківських електронних розрахункових документів установлюються відповідно до нормативно-правового акта Національного банку, що визначає перелік документів, що утворюються в діяльності Національного банку та банків України, із зазначенням строків зберігання.

3. ВЕД мають містити:

1) на рівні банків та їх філій:

усі відправлені та отримані міжбанківські електронні розрахункові документи та електронні розрахункові повідомлення;

протокол роботи САБ;

архів системи ЕП;

шифровані арбітражні журнали системи криптографічного захисту інформації та захищений від модифікації протокол роботи АРМ-СЕП;

2) на рівні Департаменту інформаційних технологій:

протокол роботи САБ;

шифровані арбітражні журнали системи криптографічного захисту інформації та захищений від модифікації протокол роботи АРМ-СЕП;

повний архів роботи ЦОСЕП;

архів роботи системи ЕП.

4. Інформацію на зовнішніх носіях, строки зберігання якої закінчилися, учасники СЕП мають знищувати на підставі оформлених належним чином актів. Зовнішні носії, на яких зберігалася інформація, можуть використовуватися повторно залежно від їх стану, який визначається згідно з паспортним строком експлуатації. Інформацію, строки зберігання якої перевищують паспортний строк експлуатації зовнішнього носія, на якому вона розміщена, учасник СЕП має перенести на інший зовнішній носій з обов'язковим виконанням перевірки її цілісності на цьому носії.”.

3. У розділі III:

1) пункт 4 глави 1 доповнити новим абзацом такого змісту:

“Кореспондентський рахунок банку-кореспондента, на кошти якого накладено обтяження майнових прав, закривається за згодою обтяжувача, який установив таке обтяження, крім випадку закриття такого рахунка під час виконання банком-кореспондентом плану припинення здійснення банківської діяльності без припинення юридичної особи відповідно до Закону України “Про спрощення процедур реорганізації та капіталізації банків”.”;

2) у главі 2:

абзаци дванадцятий, тринадцятий пункту 12 замінити одним новим абзацом такого змісту:

“Вимога Національного банку оформляється як електронний документ, підписаний електронним підписом уповноваженої особи, прирівняним відповідно до закону до власноручного, та надсилається засобами системи ЕП для виконання банку, у якому відкритий кореспондентський рахунок банку-боржника.”;

доповнити главу новим пунктом такого змісту:

“13. Банк приймає та бере на облік повідомлення обтяжувача про наявність підстав на звернення стягнення на предмет обтяження, предметом якого є майнові права на кошти на кореспондентському рахунку банку-кореспондента та/або повідомлення банку-кореспондента про вчинення правочину, предметом якого є обтяження майнових прав на кошти, що обліковуються на кореспондентському рахунку банку-кореспондента (далі – правочин про обтяження) відповідно до статті 1074 Цивільного кодексу України та Закону України “Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень”.

Банк із дня взяття повідомлення на облік за відповідним позабалансовим рахунком забезпечує протягом чинності правочину про обтяження наявність коштів на кореспондентському рахунку банку-кореспондента в розмірі, зазначеному в повідомленні щодо вчинення правочину про обтяження, якщо інше не передбачено цим правочином.

Банк зупиняє власні видаткові операції банку-кореспондента (у випадках, передбачених правочином про обтяження) до забезпечення на кореспондентському рахунку банку-кореспондента суми коштів, визначеної умовами обтяження, якщо сума коштів на кореспондентському рахунку банку-кореспондента менша від суми, зазначеної в повідомленні щодо вчинення правочину про обтяження.

Банк зупиняє власні видаткові операції банку-кореспондента за його кореспондентським рахунком (у випадках, передбачених правочином про обтяження) до виконання договірною списання коштів із кореспондентського рахунку банку-кореспондента за платіжною вимогою обтяжувача, який установив таке обтяження, якщо в правочині про обтяження не визначена сума коштів на кореспондентському рахунку банку-кореспондента, що підлягає обтяженню.

Сума коштів на кореспондентському рахунку банку-кореспондента, що підлягає обтяженню, може бути зменшена в разі часткової сплати за платіжною вимогою обтяжувача, який установив таке обтяження, або в разі отримання письмової згоди цього обтяжувача на виконання банком-кореспондентом міжбанківського переказу коштів, унаслідок якого сума коштів на кореспондентському рахунку банку-кореспондента буде меншою від суми, визначеної умовами обтяження.

Банк забезпечує стягнення коштів за правочином про обтяження з кореспондентського рахунку банку-кореспондента шляхом договірною

списання відповідно до нормативно-правового акта Національного банку про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті.”.

4. У пункті 1 глави 3 розділу V:

1) підпункт “в” виключити.

У зв’язку з цим підпункт “г” уважати підпунктом “в”;

2) у підпункті “в” літери “ЦРП” замінити словами “Національного банку”.

5. У розділі VI:

1) у пункті 8 глави 1 літери та слово “ЦРП зобов’язана” замінити словами “Департамент інформаційних технологій зобов’язаний”;

2) у главі 2:

в абзацах другому та четвертому пункту 4 та в другому реченні пункту 5 слово та літери “системи ЕП” замінити літерами “СЕД АСКОД”;

пункт 6 викласти в такій редакції:

“6. Департамент інформаційних технологій, отримавши повідомлення структурного підрозділу Національного банку про зупинення власних видаткових операцій банку в СЕП, забезпечує автоматизоване зупинення в ЦОСЕП видаткових операцій за кореспондентським рахунком банку, за винятком:

1) операцій банку, що здійснюються за рахунками груп 131, 132 розділу 13 класу 1, групи 352 розділу 35 класу 3, груп 362, 365 розділу 36 класу 3, групи 741 розділу 74 класу 7 і балансовими рахунками 3550 групи 355 розділу 35 класу 3 та 7900 групи 790 розділу 79 класу 7 відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 11 вересня 2017 року № 89 (зі змінами) (далі – План рахунків № 89);

2) операцій інших банків або Національного банку – клієнтів цього банку, що здійснюються за рахунками груп 130, 133 розділу 13 класу 1, груп 160 – 162 розділу 16 класу 1 Плану рахунків № 89;

3) операцій клієнтів (юридичних і фізичних осіб), що здійснюються за рахунками груп 251 – 257 розділу 25 класу 2, груп 260 – 265 розділу 26 класу 2, групи 270 розділу 27 класу 2, груп 330 – 333 розділу 33 класу 3 Плану рахунків № 89;

4) операцій за рахунками групи 181 розділу 18 класу 1, групи 191

розділу 19 класу 1, груп 290, 292 розділу 29 класу 2 Плану рахунків № 89 і операцій за балансовими рахунками 2800, 2801, 2809 групи 280 розділу 28 класу 2, балансовим рахунком 3720 групи 372 розділу 37 класу 3, балансовим рахунком 3739 групи 373 розділу 37 класу 3 Плану рахунків № 89, які не є безпосередньо рахунками клієнтів, але використовуються для завершення розрахунків клієнтів.

Департамент інформаційних технологій установлює обмеження для всіх філій банку, що здійснюють операції в СЕП за його консолідованим кореспондентським рахунком.”;

у підпункті “в” пункту 10 слово та літери “системи ЕП” замінити літерами “СЕД АСКОД”;

3) в абзаці другому пункту 1 глави 3 слово та літери “системи ЕП” замінити літерами “СЕД АСКОД”;

4) у пункті 5 глави 4:

абзаци десятий, одинадцятий викласти в такій редакції:

“Вимога Фонду гарантування вкладів фізичних осіб оформляється як електронний документ, підписаний електронним підписом уповноваженої особи (уповноважених осіб), прирівняним до власноручного підпису відповідно до закону.

Фонд гарантування вкладів фізичних осіб надсилає вимогу засобами системи ЕП до Національного банку.”;

в абзаці дванадцятому слова “(ураховуючи день надходження електронної копії вимоги)” виключити;

5) розділ доповнити новою главою такого змісту:

“Глава 5. Технологія виконання Національним банком засобами СЕП повідомлення банку щодо вчинення правочину про обтяження

1. Структурний підрозділ Національного банку приймає та бере на облік повідомлення обтяжувача про наявність підстав на звернення стягнення на предмет обтяження, предметом якого є майнові права на кошти на кореспондентському рахунку банку, та/або повідомлення банку щодо вчинення правочину про обтяження відповідно до статті 1074 Цивільного кодексу України та Закону України “Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень”.

2. Структурний підрозділ Національного банку з дня взяття повідомлення на облік за відповідним позабалансовим рахунком забезпечує протягом чинності правочину про обтяження наявність коштів на кореспондентському рахунку банку шляхом установлення ліміту технічного рахунку банку на суму, зазначену в повідомленні щодо вчинення правочину про обтяження (якщо така сума визначена правочином про обтяження), але в межах залишку коштів на

кореспондентському рахунку банку на початок поточного операційного дня, за винятком заблокованих коштів.

Ліміт технічного рахунку встановлюється засобами СЕП у режимі реального часу (паке-т-запит) або у файлово-му режимі (файл L).

3. Структурний підрозділ Національного банку вживає таких заходів, якщо сума встановленого ліміту технічного рахунку банку менша від суми, зазначеної в повідомленні банку щодо вчинення правочину про обтяження:

1) повідомляє засобами СЕД АСКОД Департамент інформаційних технологій про зупинення власних видаткових операцій банку за його кореспондентським рахунком у СЕП у випадках, передбачених правочином про обтяження. Департамент інформаційних технологій забезпечує автоматизоване зупинення власних видаткових операцій банку за його кореспондентським рахунком відповідно до пункту 6 глави 2 розділу VI цієї Інструкції;

2) на початку кожного операційного дня переглядає суму ліміту з метою її збільшення до того часу, коли вона дорівнюватиме сумі, зазначеній у повідомленні банку.

Сума ліміту технічного рахунку банку може бути зменшена в разі часткової сплати за платіжною вимогою обтяжувача, який установив таке обтяження, або в разі отримання письмової згоди цього обтяжувача на виконання банком міжбанківського переказу коштів, унаслідок якого сума коштів на кореспондентському рахунку банку буде меншою від суми, визначеної умовами обтяження.

Відновлення власних видаткових операцій банку за його кореспондентським рахунком здійснюється відповідно до законодавства України і забезпечується Департаментом інформаційних технологій на підставі повідомлення структурного підрозділу Національного банку про скасування зупинення власних видаткових операцій банку в СЕП.

4. Структурний підрозділ Національного банку забезпечує встановлення ліміту технічного рахунку банку, який дорівнюватиме залишку коштів на його кореспондентському рахунку на початок поточного операційного дня, за винятком заблокованих коштів, та вживає заходів для зупинення його власних видаткових операцій (у випадках, передбачених правочином про обтяження) згідно з пунктом 3 глави 5 розділу VI цієї Інструкції, якщо в правочині про обтяження не визначена сума коштів на кореспондентському рахунку банку, що підлягає обтяженню. На початку кожного операційного дня протягом чинності правочину про обтяження структурний підрозділ Національного банку переглядає суму ліміту з метою її збільшення до виконання платіжної вимоги обтяжувача, який установив таке обтяження, або до отримання письмової згоди цього обтяжувача на виконання банком міжбанківського переказу коштів,

унаслідок якого сума коштів на кореспондентському рахунку банку буде меншою від суми, визначеної умовами обтяження.

5. Структурний підрозділ Національного банку приймає і виконує платіжну вимогу обтяжувача на договірне списання коштів із кореспондентського рахунку банку за правочином про обтяження відповідно до нормативно-правового акта Національного банку про безготівкові розрахунки в національній валюті та згідно з технологією здійснення засобами СЕП договірною списання коштів з кореспондентського рахунка банку, установленю в пунктах 2, 4 глави 4 розділу VI цієї Інструкції.”.

6. У розділі VII:

- 1) у пункті 2 глави 1 цифри “10 – 12” замінити цифрами “10 – 13”;
- 2) у пункті 8 глави 2 слово та цифру “глави 4” замінити словами та цифрами “глави 4, глави 5”.

7. У розділі VIII:

1) у пункті 3 глави 1 літери та слово “ЦРП зобов’язана” замінити словами “Департамент інформаційних технологій зобов’язаний”;

2) у главі 2:

назву глави доповнити словами “, та договірного списання”;

доповнити главу двома новими пунктами такого змісту:

“6. Структурний підрозділ Національного банку здійснює договірне списання коштів із рахунку іншої установи в порядку, визначеному нормативно-правовим актом Національного банку про безготівкові розрахунки в національній валюті, та відповідно до технології здійснення такого списання засобами СЕП, установленю в пунктах 2, 4 глави 4 розділу VI цієї Інструкції.

7. Структурний підрозділ Національного банку приймає, бере на облік повідомлення обтяжувача про наявність підстав на звернення стягнення на предмет обтяження, предметом якого є майнові права на кошти на рахунку іншої установи та/або повідомлення від іншої установи щодо вчинення правочину про обтяження та вживає заходів відповідно до статті 1074 Цивільного кодексу України, Закону України “Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень” та пунктів 2 – 5 глави 5 розділу VI цієї Інструкції.”;

3) в абзаці другому пункту 1 глави 3 слово та літери “системи ЕП” замінити літерами “СЕД АСКОД”.

8. Розділ IX викласти в такій редакції:

“Розділ IX. Порядок резервування та відновлення функціонування СЕП

Глава 1. Загальні засади забезпечення резервування СЕП

1. Департамент інформаційних технологій, Департамент безпеки, учасники СЕП зобов'язані виконувати підготовчі роботи, перелік яких наведено у главі 1 розділу IX цієї Інструкції, для підтримання системи резервування СЕП у належному стані.

2. Департамент інформаційних технологій веде довідник оповіщення учасників СЕП (далі – довідник оповіщення), який містить контактну інформацію кожного учасника СЕП (прізвище, ім'я, по батькові відповідальної особи, номер телефону стільникового зв'язку та адресу електронної пошти) для здійснення Національним банком оповіщення учасників СЕП у разі порушення роботи ЦОСЕП або виникнення надзвичайних ситуацій.

Учасник СЕП зобов'язаний:

1) повідомляти Департаменту інформаційних технологій контактну інформацію для включення до довідника оповіщення;

2) у разі зміни контактної інформації повідомити Департамент інформаційних технологій протягом трьох робочих днів для оновлення інформації в довіднику оповіщення.

3. Резервування ЦОСЕП забезпечується шляхом:

1) розміщення складових ЦОСЕП (серверів) у географічно розподіленому віртуальному обчислювальному середовищі центрів оброблення даних Національного банку (далі – ЦОД), віддалених один від одного;

2) організації реплікації даних ЦОСЕП засобами систем управління базами даних;

3) наявності резервного обладнання у ЦОД для функціонування ЦОСЕП.

4. Учасник СЕП зобов'язаний забезпечити належний рівень резервування програмно-технічних комплексів, необхідних для забезпечення його роботи в СЕП, відповідного серверного і телекомунікаційного обладнання, систем електроживлення, кондиціонування, каналів зв'язку та визначити заходи щодо швидкого відновлення їх функціонування.

5. Працівники, які беруть участь в обробленні електронних платежів, повинні бути ознайомлені з порядком резервування та відновлення

функціонування СЕП, визначеним у розділі IX цієї Інструкції, і технологічною документацією щодо відновлення роботи тієї ділянки проходження електронних платежів, за яку вони відповідають.

6. Департамент інформаційних технологій розробляє додаткові заходи відповідно до ситуації, що склалася (якщо для відновлення функціонування ЦОСЕП недостатньо заходів, передбачених розділом IX цієї Інструкції), погоджує їх із Департаментом безпеки (за потреби) та доводить відповідні інструкції до учасників СЕП, якщо додаткові заходи потребують від учасників СЕП дій, не визначених у розділі IX цієї Інструкції.

7. Учасники СЕП під час відновлення функціонування СЕП повинні дотримуватися вимог розділу IX цієї Інструкції, технологічної документації та розпоряджень Департаменту інформаційних технологій і в разі потреби – Департаменту безпеки.

8. Відновлення функціонування ЦОСЕП залежно від ступеня та локалізації порушення його функціонування здійснюється за трьома рівнями резервування:

- 1) перший рівень – відновлення роботи ЦОСЕП за місцем штатного функціонування в м. Києві за умови, що дані ЦОСЕП не пошкоджені;
- 2) другий рівень – відновлення роботи ЦОСЕП за місцем штатного функціонування в м. Києві за умови, якщо дані ЦОСЕП пошкоджені;
- 3) третій рівень – відновлення роботи ЦОСЕП у віддаленому резервному ЦОД.

Глава 2. Використання першого рівня резервування

1. Відновлення функціонування ЦОСЕП за першим рівнем резервування застосовується в разі виходу з ладу або пошкодження спеціалізованих серверів захисту інформації ЦОСЕП, апаратури криптографічного захисту інформації (далі – АКЗІ) ЦОСЕП, у разі неможливості продовження роботи в будівлі, в якій функціонує основний ЦОД, або неможливості доступу до цієї будівлі за умови збереження баз даних ЦОСЕП.

2. Віртуальне обчислювальне середовище Національного банку забезпечує автоматичний розподіл місця функціонування окремих складових ЦОСЕП між ЦОД у м. Києві, унаслідок чого в разі виявлення проблем в обладнанні, що перебуває в одній із будівель, робота зазначених складових ЦОСЕП автоматично, без втручання персоналу, переноситься на комп'ютерні ресурси, розміщені в іншій будівлі.

3. Функціонування ЦОСЕП переноситься до ЦОД в іншій будівлі Національного банку в разі неможливості доступу до будівлі, в якій функціонує основний ЦОД, або неможливості функціонування за штатним місцем розміщення складових ЦОСЕП, що не перебувають у віртуальному обчислювальному середовищі.

4. Відновлення взаємодії учасника СЕП із ЦОСЕП здійснюється без додаткових заходів із боку учасників, будь-які переналаштування роботи учасників не потрібні.

5. Протягом інтервалу часу, в який виконується перехід ЦОСЕП на інші комп'ютерні ресурси або переміщення до іншої будівлі, обмін з учасниками СЕП платіжною і технологічною інформацією може бути призупинений.

Час призупинення в разі автоматичного перенесення на інші ресурси становить до двох хвилин. Додаткові дії з боку персоналу ЦОСЕП і учасників СЕП не потрібні.

Час призупинення в разі участі персоналу у відновленні залежить від місця та ступеня руйнування. Якщо відновлення роботи потребуватиме певного часу (наприклад, на переміщення обслуговуючого персоналу до іншої будівлі), Національний банк надсилає учасникам СЕП повідомлення про призупинення роботи СЕП. Отримавши це повідомлення, учасники СЕП зупиняють роботу АРМ-СЕП у режимі реального часу і припиняють відправлення до АРМ-СЕП інформації від САБ, залишаючи АРМ-СЕП працювати тільки у файловому режимі для прийому інформації від ЦОСЕП. Після відновлення функціонування ЦОСЕП персонал ЦОСЕП надсилає учасникам СЕП інформаційне повідомлення від ЦОСЕП на АРМ-СЕП про роботу СЕП у штатному режимі. Отримавши його, учасники СЕП відновлюють роботу АРМ-СЕП у повному обсязі.

Глава 3. Використання другого рівня резервування

1. Відновлення функціонування ЦОСЕП за другим рівнем резервування застосовується в разі пошкодження бази даних ЦОСЕП або пошкодження інформації в ній протягом банківського дня і неможливості відновлення цієї інформації в повному обсязі. Таке відновлення передбачає продовження функціонування ЦОСЕП в основному ЦОД або в резервному ЦОД у м. Києві з використанням баз даних ЦОСЕП, відновлених із мінімальною втратою інформації.

Пошкодження за другим рівнем резервування може бути підставою для тимчасового зупинення обслуговування учасників СЕП. Залежно від рівня пошкоджень Національний банк має право оголосити про настання форс-мажорних обставин відповідно до умов договорів з учасниками СЕП.

2. Рішення про відновлення функціонування ЦОСЕП за схемою другого рівня приймає заступник Голови Національного банку, до повноважень якого згідно з розподілом функціональних обов'язків належить організація роботи з регулювання діяльності платіжних систем та безготівкових розрахунків.

3. Департамент інформаційних технологій повідомляє учасників СЕП засобами системи ЕП або засобами оповіщення про відновлення роботи СЕП за другим рівнем резервування і зобов'язує учасників СЕП зупинити взаємодію з ЦОСЕП.

Учасники СЕП зупиняють АРМ-СЕП, припиняють обмін інформацією між АРМ-СЕП і САБ та припиняють формування в САБ пакетів початкових платежів для СЕП. Після цього учасники СЕП запускають АРМ-СЕП тільки у файлового режимі для прийому інформації від ЦОСЕП.

4. Департамент інформаційних технологій уживає заходів щодо відновлення даних у ЦОСЕП, після чого розсилає учасникам СЕП інформаційні повідомлення на АРМ-СЕП із переліком відновлених файлів-пакетів електронних розрахункових документів та інформаційних повідомлень (файли А і В) і відновлених платежів, здійснених у режимі реального часу.

На підставі цієї інформації учасники СЕП зобов'язані вжити заходів щодо приведення в САБ стану відправлених і прийнятих ними (до пошкодження ЦОСЕП) міжбанківських електронних розрахункових документів, інформаційних повідомлень і службових повідомлень СЕП у відповідність до стану баз даних ЦОСЕП і скасування в САБ усіх міжбанківських електронних розрахункових документів і повідомлень, які не були відновлені в ЦОСЕП, із відповідним виправленням проводок, що були виконані за цими документами в САБ, а саме:

- 1) початковим документам надається статус "не відправлені до СЕП";
- 2) файли В і відповідні платежі в режимі реального часу вилучаються із САБ.

Учасник СЕП зобов'язаний відновити обмін інформацією із СЕП і передавання інформації між АРМ-СЕП і САБ тільки після того, як зазначені дії будуть виконані та в їх результаті стан кореспондентського рахунку в САБ буде приведено у відповідність до стану технічного рахунку в СЕП на момент відновлення баз даних ЦОСЕП.

Банк, який керує філіями за допомогою встановлення лімітів, повинен проаналізувати поточний стан лімітів і в разі потреби встановити нові їх значення.

5. ЦОСЕП відновлює оброблення інформації у файлового режимі та режимі реального часу після розсилання інформаційних повідомлень згідно з пунктом 4 глави 3 розділу IX цієї Інструкції. Платіжна і технологічна

інформація, що надходитиме до учасників СЕП після цього повідомлення, є сформованою після відновлення роботи ЦОСЕП і підлягає обов'язковому прийманню в САБ.

6. Учасник СЕП зобов'язаний:

1) повторно відправити до ЦОСЕП усі квитанції, що були сформовані на файли В даного банківського дня до номера сеансу, до якого (включно) була відновлена інформація;

2) заново відправити до СЕП початкові платежі, які цього банківського дня були відправлені ним до ЦОСЕП, але не відображені в переліку відновленої інформації.

7. Відновлення бази даних станом на кінець попереднього банківського дня та скасування всіх платежів, проведених (до руйнування) через СЕП поточного банківського дня, здійснюється в разі повної неможливості відновити інформацію з бази даних СЕП поточного банківського дня. Учасники СЕП зобов'язані скасувати всі платежі від/до СЕП поточного банківського дня відповідно до пункту 4 глави 3 розділу IX цієї Інструкції.

8. Національний банк має право прийняти рішення про те, що робота СЕП у день відновлення не продовжується. У цьому разі після розсилання інформаційних повідомлень згідно з пунктом 4 глави 3 розділу IX цієї Інструкції одразу виконується закриття банківського дня в СЕП і учасникам надаються підсумкові файли дня (\$V). Залежно від часу виконання цих дій наступний банківський день у СЕП може бути відкритий цього самого календарного дня.

Глава 4. Використання третього рівня резервування

1. Департамент інформаційних технологій забезпечує налаштування реплікації даних ЦОСЕП засобами систем управління базами даних для відновлення функціонування ЦОСЕП у віддаленому резервному ЦОД.

2. Департамент інформаційних технологій заздалегідь надає учасникам СЕП інструкції щодо налаштувань АРМ-СЕП для взаємодії з віддаленим резервним пунктом ЦОСЕП.

3. Відновлення функціонування ЦОСЕП із використанням третього рівня резервування застосовується в разі фізичної неможливості відновлення роботи ЦОСЕП у м. Києві.

Рішення про відновлення функціонування ЦОСЕП за схемою третього рівня резервування приймає заступник Голови Національного банку, до

повноважень якого згідно з розподілом функціональних обов'язків належить організація роботи з регулювання діяльності платіжних систем та безготівкових розрахунків.

Причини, що унеможливили роботу ЦОСЕП у м. Києві, є підставою для тимчасового зупинення обслуговування учасників СЕП. Залежно від ситуації, що склалася, Національний банк має право оголосити про настання форс-мажорних обставин відповідно до умов договорів з учасниками СЕП.

4. Департамент інформаційних технологій засобами системи ЕП або засобами оповіщення зобов'язує учасників СЕП зупинити функціонування АРМ-СЕП у зв'язку з відновленням роботи ЦОСЕП за третім рівнем резервування.

5. Учасники СЕП зупиняють АРМ-СЕП, припиняють обмін інформацією між АРМ-СЕП і САБ та формування в САБ пакетів початкових платежів для СЕП.

Учасники СЕП виконують налаштування параметрів АРМ-СЕП на взаємодію з резервним пунктом і запускають АРМ-СЕП тільки у файловому режимі для прийому інформації від ЦОСЕП.

6. Віддалений резервний ЦОД виконує відновлення даних ЦОСЕП на підставі інформації, зазначеної в пункті 1 глави 4 розділу ІХ цієї Інструкції, визначає особливості подальшого продовження роботи, у разі потреби – додаткові дії з боку учасників СЕП і надсилає учасникам СЕП відповідне інформаційне повідомлення.

7. Банківський день у СЕП після відновлення функціонування ЦОСЕП розпочинається у звичайному режимі, якщо відновлена інформація ЦОСЕП відповідає стану між банківськими днями і наступний банківський день за штатним місцем функціонування ЦОСЕП не було розпочато. Обслуговуючий персонал ЦОСЕП надсилає учасникам СЕП інформаційне повідомлення на АРМ-СЕП про відновлення роботи ЦОСЕП без втрати платіжної інформації. Отримавши це повідомлення, учасники СЕП починають роботу в СЕП у штатному режимі.

8. Під час відновлення функціонування ЦОСЕП може бути втрачена інформація про міжбанківські електронні розрахункові документи і повідомлення, що були оброблені ЦОСЕП безпосередньо перед пошкодженням ЦОСЕП, або про даний банківський день у СЕП у цілому, якщо дані ЦОСЕП відновлено станом на певний момент протягом банківського дня. У цьому разі подальші дії з відновлення роботи ЦОСЕП і учасників СЕП виконуються згідно з пунктами 4 – 8 глави 3 розділу ІХ цієї Інструкції.

9. Подальші зміни щодо функціонування СЕП і технологічний регламент роботи СЕП під час роботи в резервному пункті визначаються заступником Голови Національного банку, до повноважень якого згідно з розподілом функціональних обов'язків належить організація роботи з регулювання діяльності платіжних систем та безготівкових розрахунків, і доводяться до відома учасників СЕП.

10. Відновлення роботи ЦОСЕП у м. Києві розпочинається після закінчення одного банківського дня та до початку наступного банківського дня. Персонал віддаленого резервного пункту надсилає учасникам СЕП інформаційне повідомлення від ЦОСЕП про визначену дату відновлення роботи ЦОСЕП у м. Києві. Отримавши це повідомлення, після закінчення останнього банківського дня роботи СЕП у резервному пункті учасники СЕП виконують налаштування параметрів АРМ-СЕП для взаємодії АРМ-СЕП із ЦОСЕП за місцем його штатного функціонування.

Глава 5. Використання резервних засобів криптографічного захисту інформації ЦОСЕП

1. Національний банк забезпечує наявність і підтримання в актуальному стані достатньої кількості резервних програмних та апаратно-програмних засобів захисту інформації, а також відповідної ключової інформації у всіх ЦОД у м. Києві.

2. Апаратура, що вийшла з ладу, замінюється на резервну і функціонування ЦОСЕП продовжується без переналагодження в разі пошкодження апаратно-програмних засобів захисту інформації. Учасникам СЕП не потрібно уживати додаткових заходів для переналагодження своєї роботи в СЕП.

3. Функціонування ЦОСЕП відновлюється з використанням програмних засобів криптографічного захисту у разі пошкодження апаратно-програмних засобів захисту інформації, через яке унеможливується їх використання, або в разі переведення роботи ЦОСЕП до віддаленого резервного ЦОД. Учасникам СЕП надсилається інформаційне повідомлення від ЦОСЕП, а також засобами системи ЕП про потребу налагодження АРМ-СЕП на роботу з використанням програмних засобів криптографічного захисту інформації.

4. Повернення ЦОСЕП до роботи з апаратно-програмними засобами захисту інформації здійснюється лише після закінчення одного банківського дня та до початку наступного банківського дня. Учасникам СЕП надсилається інформаційне повідомлення від ЦОСЕП про потребу налагодження АРМ-СЕП на той засіб криптографічного захисту, який використовувався ними до переходу ЦОСЕП на використання програмного захисту.

Глава 6. Відновлення функціонування АРМ-СЕП

1. Учасник СЕП на випадок виходу з ладу комп'ютера, на якому функціонує АРМ-СЕП, зобов'язаний мати резервний комп'ютер, на якому розгорнута діюча версія АРМ-СЕП, з актуальними таблицями відкритих ключів, файлами конфігурації та допоміжними файлами.

2. Учасник СЕП у разі пошкодження комп'ютера, на якому функціонує АРМ-СЕП, повинен підключити до резервного комп'ютера АКЗІ та продовжувати функціонування АРМ-СЕП на резервному комп'ютері.

Учасник СЕП зобов'язаний (якщо відновлення функціонування АРМ-СЕП на резервному комп'ютері відбулося протягом банківського дня):

1) зробити копію протоколу роботи й арбітражних журналів АРМ-СЕП за поточний банківський день із пошкодженого комп'ютера, якщо рівень пошкодження дає змогу це зробити, і зберігати її надалі разом з архівом банківського дня, що створюватиметься АРМ-СЕП на резервному комп'ютері;

2) повідомити засобами системи ЕП Департамент безпеки Національного банку про відновлення функціонування АРМ-СЕП на резервному комп'ютері.

3. Учасник СЕП у разі виходу з ладу АКЗІ надсилає до Департаменту інформаційних технологій засобами системи ЕП повідомлення про переведення його на роботу в програмному режимі криптографічного захисту.

Персонал ЦОСЕП устанавлює відповідні параметри роботи ЦОСЕП із цим учасником після отримання такого повідомлення від учасника СЕП.

Учасник СЕП устанавлює відповідні параметри роботи АРМ-СЕП.

Персонал ЦОСЕП перешифрує за допомогою програмних засобів захисту інформації і надсилає повторно учаснику СЕП, за його клопотанням, файли, що були сформовані в ЦОСЕП для цього учасника СЕП із використанням АКЗІ.

4. Учасник СЕП звертається до Департаменту безпеки Національного банку для відновлення працездатності АКЗІ. Повернення АРМ-СЕП до роботи з АКЗІ після відновлення працездатності або заміни АКЗІ здійснюється після закінчення одного банківського дня та до початку наступного банківського дня.

5. Перенесення АРМ-СЕП на інший комп'ютер у випадках, не зумовлених потребою негайного відновлення його функціонування, дозволяється тільки після закінчення одного банківського дня та до початку наступного банківського дня.”

9. У додатках до Інструкції:

1) у додатку 1:

абзац п'ятий пункту 2.1 глави 2 доповнити словами “, та в інших випадках, передбачених законодавством України”;

у главі 1 літери “М. П.” замінити літерами та цифрою “М. П.¹”;

примітку викласти в такій редакції:

“¹ Використання банком печатки не обов'язкове.”;

2) у додатку 2:

літери “М. П.” замінити літерами та цифрою “М. П.¹”;

доповнити додаток приміткою 1 такого змісту:

“¹ Використання банком печатки не обов'язкове.”;

3) у додатку 3:

слова “Картка із зразками підписів та відбитка печатки” та слова “картки із зразками підписів та відбитка печатки” замінити відповідно словами “Картка зі зразками підписів” та “картки зі зразками підписів”;

слова “Наводимо зразки підписів та відбитка печатки” замінити словами “Наводимо зразки підписів”;

літери “М. П.” замінити літерами та цифрою “М. П.²”;

слова “Зразок відбитка печатки” замінити словами та цифрою “Зразок відбитка печатки²”;

доповнити додаток приміткою 2 такого змісту:

“² Використання банком печатки не обов'язкове.”;

4) у додатку 4:

літери “М. П.” замінити літерами та цифрою “М. П.¹”;

доповнити додаток приміткою 1 такого змісту:

“¹ Використання банком печатки не обов'язкове.”;

5) у додатку 5:

у главі 2:

абзац четвертий пункту 2.2 виключити;

абзац десятий пункту 2.3 виключити;

у пункті 2.4:

абзац восьмий викласти в такій редакції:

“забезпечувати щоденне надання агрегованої інформації від ВМПС про внутрішньобанківські міжобласні платежі.”;

в абзаці двадцятому слова “архівів електронних банківських документів, включаючи архіви” замінити словами “відокремлених електронних даних, включаючи протокол роботи”;

абзац другий пункту 3.1 глави 3 виключити;

у главі 1 літери “М. П.” замінити літерами та цифрою “М. П.¹”;

примітку викласти в такій редакції:

“¹ Використання юридичною особою печатки не обов’язкове.”;

б) абзац двадцять другий “Примітки” додатка 6 викласти в такій редакції:

“Структурний підрозділ Національного банку України надсилає повідомлення Департаменту інформаційних технологій засобами СЕД АСКОД.”;

7) додаток 8 виключити.

У зв’язку з цим додаток 9 уважати додатком 8;

8) у додатку 8:

абзац другий пункту 3.1 глави 3 виключити;

у главі 11 літери “М. П.” замінити літерами та цифрою “М. П.¹”;

примітку викласти в такій редакції:

“¹ Використання юридичною особою печатки не обов’язкове.”.

10. У тексті Інструкції:

1) літери “ЦРП” замінити словами “Департамент інформаційних технологій” у відповідних відмінках;

2) слова “картка із зразками підписів та відбитка печатки банку”, “картка із зразками підписів та відбитка печатки”, “картка із зразками підписів та відбитка печатки філії”, “картка із зразками підписів та відбитка печатки філії іноземного банку” у всіх відмінках замінити словами “картка зі зразками підписів” у відповідних відмінках;

3) посилання на додаток 9 замінити посиланням на додаток 8.

Директор Департаменту платіжних систем та інноваційного розвитку

О. М. Яблунівський

ПОГОДЖЕНО

Заступник Голови

Національного банку України

_____ С. В. Холод

(підпис)

_____ 2018 року

(дата)